

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำเทคนิควิธีวิเคราะห์ลึกลึกเนียร์มาตรวจระดับมาใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติ โดยมีวัตถุประสงค์ด้วยกัน 3 ประการคือ ประการที่ 1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 6 ประการที่ 2 เพื่อศึกษาถึงอิทธิพล หลัก และอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 6 และประการที่ 3 เพื่อพัฒนาโมเดลลึกลึกเนียร์สำหรับตัวแปรมาตรฐานของความคาดหวังในการศึกษาต่อของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 6 จำนวน 500 คน จากการเทียบกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (Krejcie and Morgan, 1970) จำนวน 371 คน เนื่องจากต้องการให้งานวิจัยมีความแกร่ง (robustness) และทำให้ช่วยลด จำนวนเซลล์ว่างลง จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 500 คน ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรตามและ ตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นตัวแปรที่วัดในมาตรฐานทั้งหมด ตัวแปรตาม คือ ความคาดหวังในการ ศึกษาของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพ ของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง จำนวนบุตรในครอบครัวของนักเรียน และ ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งหมด 7 จังหวัด โดยใช้แบบสอบถามความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนจำนวน 500 ฉบับ ได้รับกลับคืนทั้งหมดเป็นจำนวน 500 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าสถิติไค-สแควร์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับที่ของเคนดอลล์ และสถิติ วิเคราะห์ลึกลึกเนียร์ โมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 2 แบบ คือ 1) โมเดลลึกลึกเนียร์ทั่วไป เพื่อ ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลและทดสอบนัยสำคัญของเทอมอิทธิพลที่เพิ่มในโมเดล แล้วยัง ทำให้โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูล และเป็นตัวแทนของการทำนายความถี่ที่คาดหวังได้ใกล้เคียง กับความถี่ที่สังเกตได้ ซึ่งให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทอมอิทธิพลของตัวแปรอิสระกับ ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิเคราะห์ทำได้โดยการใช้

โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSPC+ และ SPSSX และ 2) โมเดลโลจิสสำหรับตัวแปรมาตรฐาน  
เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ลอการิทึมอัตราส่วนแถมต่อที่แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อ  
ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิเคราะห์ทำได้ด้วยการใช้  
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSPC ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยค่าความถี่ และ ร้อยละ สรุปได้ว่า นักเรียนที่ตอบ  
แบบสอบถามจำนวน 500 คน เป็นเพศชายจำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 และเป็นเพศ  
หญิงจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 การศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียน มีการศึกษาใน  
ระดับต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด และผู้ปกครองมีการศึกษาดั้งแต่ระดับมัธยม  
ศึกษาตอนต้นขึ้นไปน้อยที่สุด อาชีพของผู้ปกครองมีอาชีพเป็นช่างฝีมือหรืออาชีพระดับกลาง  
และอาชีพระดับสูงมากที่สุด อาชีพคนงานหรือกรรมกรน้อยที่สุด รายได้ของผู้ปกครองมีรายได้  
ต่ำกว่า 5,000 บาทจำนวนมากที่สุด รายได้ตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน  
บุตรในครอบครัวของนักเรียนที่มากที่สุดคือ จำนวนบุตรต่ำกว่า 3 คน รองลงมาคือ จำนวนบุตร 3  
ถึง 5 คน และจำนวนบุตรมากกว่า 5 คนขึ้นไป ตามลำดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน  
จำนวนมากที่สุดคือ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-2.99 รองลงมาคือ คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 และ  
คะแนนเฉลี่ย 3.00-4.00 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน จำนวนมาก  
ที่สุดคือ คาดหวังที่จะศึกษาต่อปานกลาง รองลงมาคือ คาดหวังที่จะศึกษาต่อสูง และคาดหวังที่  
จะศึกษาต่อต่ำหรือไม่ศึกษาต่อ ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร เมื่อมีการยุบค่าตัวแปรการศึกษาของ  
ผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง เป็น 2 ระดับ ปรากฏว่า ตัวแปรอิสระมี  
ความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ และความสัมพันธ์มีขนาด  
ต่ำทุกคู่ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรอิสระจำนวน 4  
ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นตัวแปรจำนวน  
บุตรในครอบครัวของนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีขนาดต่ำถึง  
ปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนโดยกำหนด  
ให้ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นตัวแปรตาม และปัจจัยที่  
ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบอสมมาตร

โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ลีสถอกลีเนียร์ พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน เทอมอิทธิพลที่มีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีเฉพาะเทอมอิทธิพลหลัก

4. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีเฉพาะเทอมอิทธิพลหลัก พบว่า เทอมอิทธิพลหลักที่มีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบขนาดของเทอมอิทธิพล พบว่า ขนาดของเทอมอิทธิพลหลักที่มีขนาดมากที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือ การศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง ตามลำดับ และจากการพัฒนาโมเดลลีสถอกลีเนียร์ของความคาดหวังในการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 6 จะได้โมเดลโลจิสติก 2 โมเดลดังนี้

$$L_{1(uv)} = 1.206 + .748(u_i - \bar{u}) + .575(w_k - \bar{w}) + 1.686(y_i - \bar{y}) \text{ และ}$$

$$L_{2(uv)} = -0.533 + .022(u_i - \bar{u}) - .120(w_k - \bar{w}) + .037(y_i - \bar{y})$$

#### อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่นำโมเดลลีสถอกลีเนียร์สำหรับตัวแปรมาตรฐานมาใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม ผู้วิจัยได้กำหนดโมเดลแสดงถึงความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งในเทอมอิทธิพลหลักและอิทธิพลปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่ง ปรากฏว่า มีเพียงแต่เทอมอิทธิพลหลักที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เท่านั้น แต่เทอมอิทธิพลปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิจัยครั้งนี้ในตอนแรกมีการแบ่งตัวแปรออกเป็น 3 ระดับทั้งหมด ถึงแม้จะมีการยุบตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปร ให้มีการแปลค่าเป็น 2 ระดับ แต่จำนวนเซลล์ก็ยังมีถึง 216 เซลล์ และยังมีบางเซลล์ที่ไม่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ซึ่งเป็นข้อจำกัดในเรื่องของการประมาณค่าพารามิเตอร์การวิถัมของอัตราส่วนแต่มีต่อ คือ ผลรวมของความถี่ในแถวหรือสดมภ์ที่ไม่ควรมีค่าเท่ากับศูนย์ จึงอาจทำให้ผลสรุปขาดสารสนเทศบางส่วนไป

ผู้วิจัยเสนอประเด็นอภิปรายผลที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย และข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. อิทธิพลหลัก (main effect) ของตัวแปรแต่ละตัวที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และตัวแปรอาชีพของผู้ปกครอง ส่วนตัวแปรอีก 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรรายได้ของผู้ปกครอง และตัวแปรจำนวนบุตรในครอบครัวของนักเรียนนั้น ปรากฏว่า ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยอภิปรายผลเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1.1 ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และตัวแปรอาชีพของผู้ปกครองที่สอดคล้องกับสมมุติฐานนั้น

1.1.1 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดตัวแปรมีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง กล่าวคือ หากต้องการศึกษาถึงอิทธิพลหลักของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามนั้น เป็นการวิจัยที่ไม่ใช่การวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งการศึกษาถึงอิทธิพลเช่นนี้ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่น่าสนใจศึกษาจัดเป็นแนวคิดที่สำคัญในการนำตัวแปรเข้าสู่โมเดลเป็นอย่างยิ่ง โดยที่โมเดลที่ดีจะต้องพัฒนาขึ้นมาจากรากฐานทางทฤษฎีที่แข็งแกร่ง ประกอบกับความรอบรู้ในเนื้อเรื่องของผู้กำหนดตัวแปรในโมเดลนั้นๆ การพัฒนาต้องผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขจนได้ข้อมูลที่คิดว่าถูกต้องและเหมาะสมที่สุด อาจจะเทียบเคียงได้กับคำกล่าวของ Pedhazur ซึ่งเขียนไว้ในการสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไว้ว่า การคัดเลือกตัวแปรและการที่จะกำหนดว่าตัวแปรใดเป็นสาเหตุ หรือตัวแปรใดเป็นผลนั้น ทฤษฎีและผลการวิจัยจะมาเป็นตัวกำหนด ผู้วิจัยจะกำหนดขึ้นตามความคิดเห็นหรือตามความพึงพอใจไม่ได้ (ภิญโญ วรรณสุข, 2540; Pedhazur, 1982 ; Specht, 1975)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเป็นตัวแทนที่ดี (representativeness) และมีความพอเพียง (adequacy) กล่าวคือ ในการวิจัยโดยทั่วไป นักวิจัยไม่สามารถศึกษาจากประชากรได้ทั้งหมด เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายมาก จึงต้องศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง เพราะฉะนั้นในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง นักวิจัยจะต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีคุณสมบัติเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร หรือให้มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ วิธีการที่จะเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีคุณสมบัติดังกล่าว จึงต้องใช้กระบวนการสุ่ม (randomization) เพราะกระบวนการสุ่มเป็นหัวใจสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในเรื่อง

เกี่ยวกับการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (random sampling) หากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างมีกระบวนการในการสุ่มที่ดี ถูกต้องและเหมาะสม ย่อมทำให้นักวิจัยได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร และมีความพอเพียง ส่งผลให้การวิจัยเรื่องนั้น มีความเที่ยงตรงภายใน (internal validity) และความเที่ยงตรงภายนอก (external validity) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538 ; Kerlinger, 1986)

1.2 ตัวแปรรายได้ของผู้ปกครอง และ ตัวแปรจำนวนบุตรในครอบครัวของนักเรียนซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานนั้น

1.2.1 ตัวแปรรายได้ของผู้ปกครอง อาจจะมีสาเหตุมาจากการที่นักเรียนจะมีความคาดหวังในการศึกษาต่อมากน้อยเพียงใดนั้น โอกาสที่จะได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือไม่ รายได้ของผู้ปกครองอาจจะไม่ใช่สิ่งที่เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในปัจจุบันนี้ เนื่องจาก ผู้ปกครองบางท่านมีรายได้น้อยอาจจะต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อจะได้ไม่ลำบากเช่นเดียวกับตนเอง ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองบางท่านมีรายได้มาก อาจจะไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเท่าใดนัก แต่ต้องการที่จะให้บุตรมาช่วยงานในครอบครัวมากกว่า (เทียมจันทร์ จาตุกัญญา ประทีป, 2523 ; บุญเพ็ง ธาณี, 2530 ; ประเสริฐ แก้วเพชร, 2528 ; สวลี อาชาสุวรรณ, 2532) และจากงานวิจัยของภิญโญ วรรณสุข (2540) ที่ใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกในการศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรความมุ่งหวังของผู้ปกครองที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาชั้นสูง ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรอาชีพของผู้ปกครอง ตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และตัวแปรรายได้ของผู้ปกครอง ว่ามีอิทธิพลต่อตัวแปรความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ตัวแปรรายได้ของผู้ปกครองนั้น ต้องเป็นตัวแปรรายได้ของผู้ปกครองที่มากกว่า 60,000 บาทต่อปีเท่านั้น จึงจะมีอิทธิพลต่ออัตราส่วนแอดัมต่อ (odds ratio) ของตัวแปรความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงให้เห็นว่า รายได้ของผู้ปกครองไม่มีอิทธิพลหลักต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในการศึกษาคั้งนี้

1.2.2 ตัวแปรจำนวนบุตรในครอบครัวของนักเรียน สาเหตุที่ตัวแปรจำนวนบุตรไม่มีอิทธิพลหลักต่อตัวแปรความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจาก ในปัจจุบันนี้การรณรงค์เรื่องการคุมกำเนิดประชากรของประเทศไทยได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยดูได้จากสถิติการลดลงของประชากร ทำให้หลายๆครอบครัวมีบุตรลดน้อยลง จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน พบว่า ตัวแปรจำนวนบุตรซึ่งแบ่งออกเป็น ระดับที่ 1 จำนวนบุตรน้อยกว่า 3 คน มี 228 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 ระดับที่ 2 จำนวนบุตร 3 - 5 คน มี 226 คิดเป็นร้อยละ 45.2 และ

ระดับสุดท้าย จำนวนมากกว่า 5 คน มี 46 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 จะเห็นได้ว่า จำนวนบุตรที่มาก เช่นในอดีตได้ลดลงไป จึงน่าจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ตัวแปรจำนวนบุตรไม่มีอิทธิพลหลักต่อ ตัวแปรความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน และจากวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มี ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีบุตรในครอบครัวกับการศึกษาต่อของนักเรียน พบว่า ศึกษาตัวแปรดังกล่าวจากจำนวนบุตรมาทุกทั้งนั้น ซึ่งไม่น่าจะสอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน (ดำรง แสนสิงห์, 2534 ; เทียมจันทร์ จาคุกัญญาประทีป, 2523 ; ธวัช แก้วอนันต์, 2530 ; ประเสริฐ แก้วเพชร, 2528 ; วิศิษฐ์ นาจำปา, 2521)

2. อิทธิพลปฏิสัมพันธ์ (interaction effect) ในโมเดลล็อกลิเนียร์ที่ศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นไปได้ว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่นำมาศึกษามีลักษณะของตัวเอง คือ ผลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามไม่เปลี่ยนแปลงไปในระดับของตัวแปรอิสระอื่นที่นำมาศึกษา ดังตัวอย่างเช่น ถ้าระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลของระดับผลสัมฤทธิ์จะเป็นเช่นนี้ ไม่ว่าผู้ปกครอง จะมีการศึกษาระดับใด

3. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาพฤติกรรมการศึกษาต่อ หรือไม่ศึกษาต่อของนักเรียน โดยตรง หากแต่เรื่องศึกษาความคาดหวังในการศึกษาต่อแทน ปรากฏว่า ผลการวิจัยที่ได้มีความ สอดคล้องกับทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบางส่วนศึกษาจากพฤติกรรมโดยตรง ชี้ให้เห็นว่า การเลือกศึกษาความคาดหวังกับเลือกศึกษาพฤติกรรมโดยตรงนั้น ให้ผลการวิจัยที่ไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ว่า พฤติกรรมเป็นผลจากการที่คนเรามีปฏิริยาตอบสนองกับสิ่ง เร้า ตามกระบวนการจูงใจ (motivation process) ซึ่งประกอบด้วยความต้องการและแรงขับ (needs and drives) เพื่อนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย (motivated behavior) และเป็นเป้าหมาย (goals) โดยกระบวนการจูงใจเป็นผลมาจากความคาดหวัง (expectation) นั่นเอง และแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) ได้กล่าวเอาไว้ว่า สิ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ได้ คือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิด จากความสัมพันธ์ ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ หรือการเรียนรู้ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมกับผลที่เกิดขึ้น มนุษย์จึงเรียนรู้ว่า เมื่อมีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นแล้ว ย่อมมีเหตุการณ์อีก เหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นตามมา ซึ่งนั่นก็คือความคาดหวัง และความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจ แสดงพฤติกรรมตามปรารถนา ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรม ของมนุษย์ และพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลของความคาดหวัง (ภิญโญ วรรณสุข, 2540;

Bandura, 1969, 1977, 1978, 1986; Greenough, Blake and Wallace, 1987; David and Newstorm, 1985)

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลหลักต่อตัวแปรความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งให้เห็นว่า การที่นักเรียนจะมีโอกาสศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน อาจจะนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือวางแผนทางการศึกษาหรือแม้แต่ผู้ปกครองของตัวนักเรียนอาจนำข้อมูลนี้ไปพิจารณาตัดสินใจวางแผนเกี่ยวกับอนาคตทางการศึกษาของนักเรียนต่อไป ดังตัวอย่างเช่น เมื่อทราบวาระระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน อาจจะมีแนวทางที่จะทำให้ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนสูงขึ้นได้ดังต่อไปนี้ คือ ในด้านของระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีแนวทางแก้ไขโดยจัดการศึกษาให้ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาเพิ่มขึ้นโดยการจัดการศึกษานอกระบบ หรือที่เรียกว่าการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้ปกครอง ในด้านอาชีพของผู้ปกครองนั้น อาจจะมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีอาชีพที่ดีขึ้นหรือมีทักษะในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยจัดอบรมหลักสูตรการประกอบอาชีพหรือหลักสูตรในการประกอบอาชีพเสริมระยะสั้น สำหรับในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ควรให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านแนะแนวทางในการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ ดังนั้น หากผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบความคาดหวังของนักเรียน ก็อาจจะมีผลต่อการเปลี่ยนความคาดหวังจากความคาดหวังในการศึกษาต่อต่ำ หรือไม่ศึกษาต่อ และความคาดหวังในการศึกษาต่อปานกลาง ให้มีความคาดหวังในการศึกษาต่อที่สูง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง

3. งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำโมเดลล็อกลิเนียร์สำหรับตัวแปรมาตรฐานมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรในงานวิจัยนี้มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของตัวแปรที่เป็นมาตรฐาน เนื่องจากเทคนิควิธีนี้ให้ความสำคัญกับธรรมชาติของตัวแปรมาตรฐาน และในการเก็บรวบรวมข้อมูลในบางครั้ง จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งค่าตัวแปรเป็นตัวแปรมาตรฐาน เพราะต้องการความสะดวก และความรวดเร็วในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่มีการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในลักษณะตัวแปรต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการละเลยธรรมชาติของตัวแปรมาตรฐานที่แท้จริง ดังนั้นจึงควรมีวิธีการวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์ไปใช้ในการวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ได้มา อีกทั้งในการวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์สามารถให้ผลการวิเคราะห์ออกมาในเทอมอิทธิพลหลัก และ เทอมอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ จึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัวแปรตาม ทั้งในเทอมอิทธิพลหลัก และในเทอมอิทธิพลปฏิสัมพันธ์เป็นอย่างดี

**ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป**

1. เนื่องจากการวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์มาตรฐานในครั้งนี้ มีจำนวนเซลล์ที่ศึกษาทั้งหมด 216 เซลล์ ทำให้เกิดปัญหาเซลล์ว่างขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่างถึง 500 คน แต่ก็ยังมีบางเซลล์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก ในกรณีนี้อาจมีผลต่อการประมาณค่าพารามิเตอร์ และค่าองศาอิสระ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการวิเคราะห์โดยใช้โมเดลล็อกลิเนียร์ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากกว่านี้ เพื่อป้องกันการเกิดเซลล์ว่างขึ้นในการวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปถ้าได้มีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะกำหนดระดับของตัวแปร จะช่วยให้การจำแนกระดับของตัวแปรทำได้เหมาะสมกับการใช้เทคนิควิธีวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์ เพราะจะทำให้การกำหนดระดับของตัวแปรทำได้ตรงตามความเป็นจริงและสื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้น และอาจช่วยจัดการเกิดปัญหาเซลล์ว่างลงได้

3. ควรมีการนำการวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์มาตรฐานมาเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (logistic regression) ในการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากในการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกสามารถใช้วิเคราะห์กับตัวแปรชนิดแบ่งประเภท (categories variables) ได้ อีกทั้งการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกยังเป็นการวิเคราะห์ที่มีที่มาจากการวิเคราะห์เชิงเส้นโค้งเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์



4.ควรมีการนำตัวแปรมาตรฐานไปใช้กับเทคนิควิเคราะห์ทางสถิติอื่นๆ เพื่อหาความเหมาะสมของการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อธรรมชาติที่แท้จริงของตัวแปรเป็นตัวแปรมาตรฐาน



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย